

WELKOM OP DE BIJEENKOMST BIODIVERSITEIT IN JE GEMEENTE

COLLECTIEF
NATUURINCLUSIEF

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

MARCEL BELT

Dagvoorzitter
Wethouder gemeente Leidschendam-Voorburg
Bestuur Deltaplan Biodiversiteitsherstel
Lid Nationaal Natuurinclusief Overleg (NINO)

PROGRAMMA

13:15 - 14:30	Plenaire opening
14:30 - 14:40	<i>Korte pauze</i>
14:40 - 15:35	Ronde 1 verdiepingssessies
15:35 - 16:05	<i>Pauze</i>
16:05 - 17.00	Ronde 2 verdiepingssessies
17:00 - 17.15	Plenaire afsluiting
17:15 - 18:00	<i>Borrel</i>

PLENAIR PROGRAMMA

13:15 – 14:30

Opening St. Deltaplan Biodiversiteitsherstel en Collectief Natuurinclusief

Floor Edixhoven
Jannemarie de Jonge

Pitch idee Gemeentelijke Expertgroep Natuurinclusief

Wytze de Vries
Marcel Belt

Ministerie LNV Natuurinclusieve samenleving 2050

Paul van der Eerden

Gemeente Leidschendam-Voorburg

Moniek Wibier
Merijn Samuels

Biodiversiteitplanner

Ton de Nijs

COLLECTIEF
NATUURINCLUSIEF

SAMENWERKEN VOOR DE NATUUR

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

JANNEMARIE DE JONGE & FLOOR EDIXHOVEN

WAAROM?

NATUUR INTEGREREN IN DE
SAMENLEVING ALS BASIS VOOR EEN
GEZONDE TOEKOMST

NATUUR & BIODIVERSITEIT
MIDDENIN
DE SAMENLEVING

VERSTERKEN VAN BIODIVERSITEIT
VOOR EEN GEZONDE LEEFOMGEVING

COLLECTIEF
NATUURINCLUSIEF

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

WIE?

COLLECTIEF VAN GROENE KOPLOPERS

NINO

10 DOMEINEN

4 OVERHEDEN

JONGEREN

GROENE ORGANISATIES

PRIVAAT

MAATSCHAPPELIJK

PUBLIEK

MAATSCHAPPELIJKE BEWEGING VAN 200
PARTNERS EN SUPPORTERS

BEDRIJVEN, NATUURORGANISATIES,
(LOKALE) OVERHEDEN,
KENNISINSTELLINGEN EN
BOERENORGANISATIES

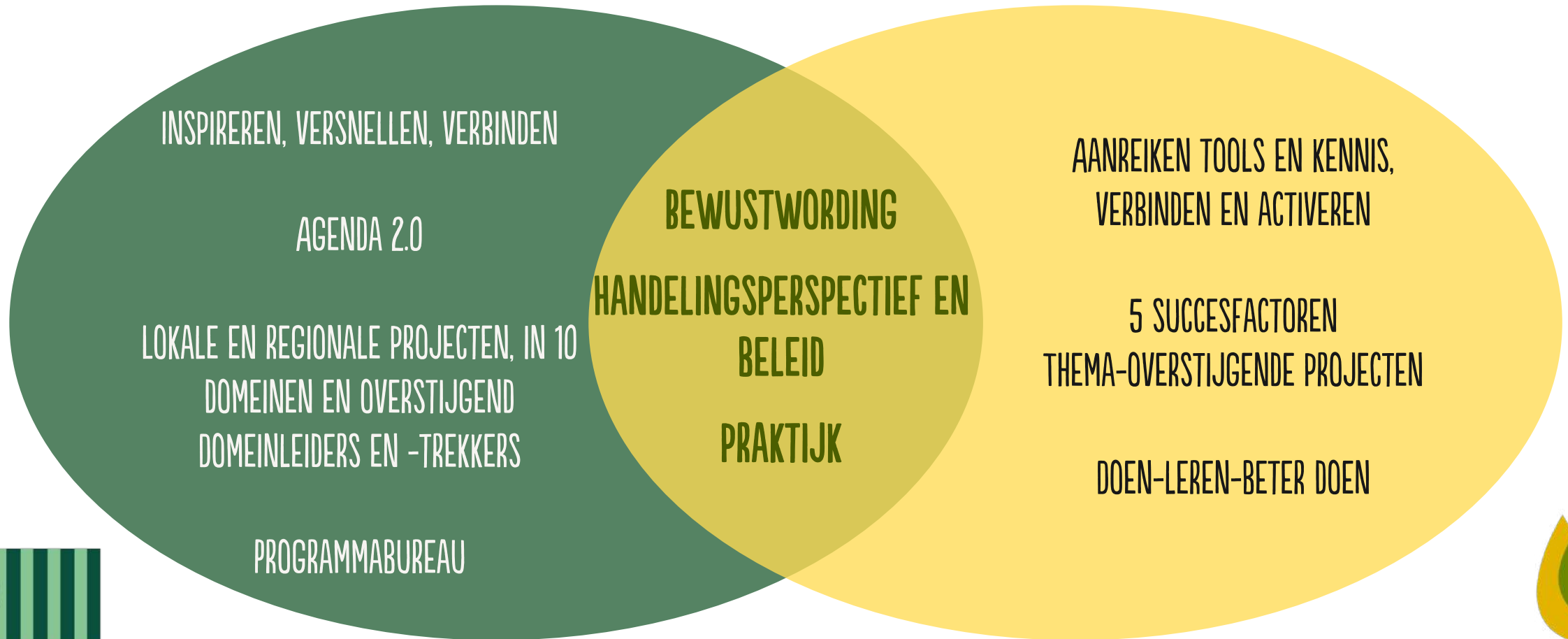

COLLECTIEF
NATUURINCLUSIEF

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

HOE?

INSPIREREN, VERSNELLEN, VERBINDEN

AGENDA 2.0

LOKALE EN REGIONALE PROJECTEN, IN 10
DOMEINEN EN OVERSTIJGEND
DOMEINLEIDERS EN -TREKKERS

PROGRAMMABUREAU

BEWUSTWORDING

HANDELINGSPERSPECTIEF EN
BELEID

PRAKTIJK

AANREIKEN TOOLS EN KENNIS,
VERBINDEN EN ACTIVEREN

5 SUCCESFACTOREN
THEMA-OVERSTIJGENDE PROJECTEN

DOEN-LEREN-BETER DOEN

COLLECTIEF
NATUURINCLUSIEF

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

WYTZE DE VRIES

Programmamanager Collectief Natuurinclusief

PITCH IDEE

GEMEENTELIJKE EXPERTGROEP NATUURINCLUSIEF

- Gemeenten zijn cruciaal op alle 10 domeinen
- Gemeenten verder aan zet krijgen
- Gebruikmaken van bestaande netwerken en overzicht bieden
- Gemeenten handvatten geven voor concrete aanpak
- Samenwerking met andere overheidslagen
- Coördinatie en aanjaging door Gemeentelijke Expertgroep Natuurinclusief en bestuurlijk gremium
- Meldt u aan en doe mee!

PAUL VAN DER EERDEN

Programmamanager Basiskwaliteit Natuur LVVN

Natuurinclusieve samenleving 2050- overzicht Rijksinzet Basiskwaliteit Natuur, Groen- blauwe dooradering en Groen in en om de stad

November 2024

Voorstellen

- Paul van der Eerden-
Programmamanager Basiskwaliteit
Natuur

Doelstelling natuurinclusieve samenleving

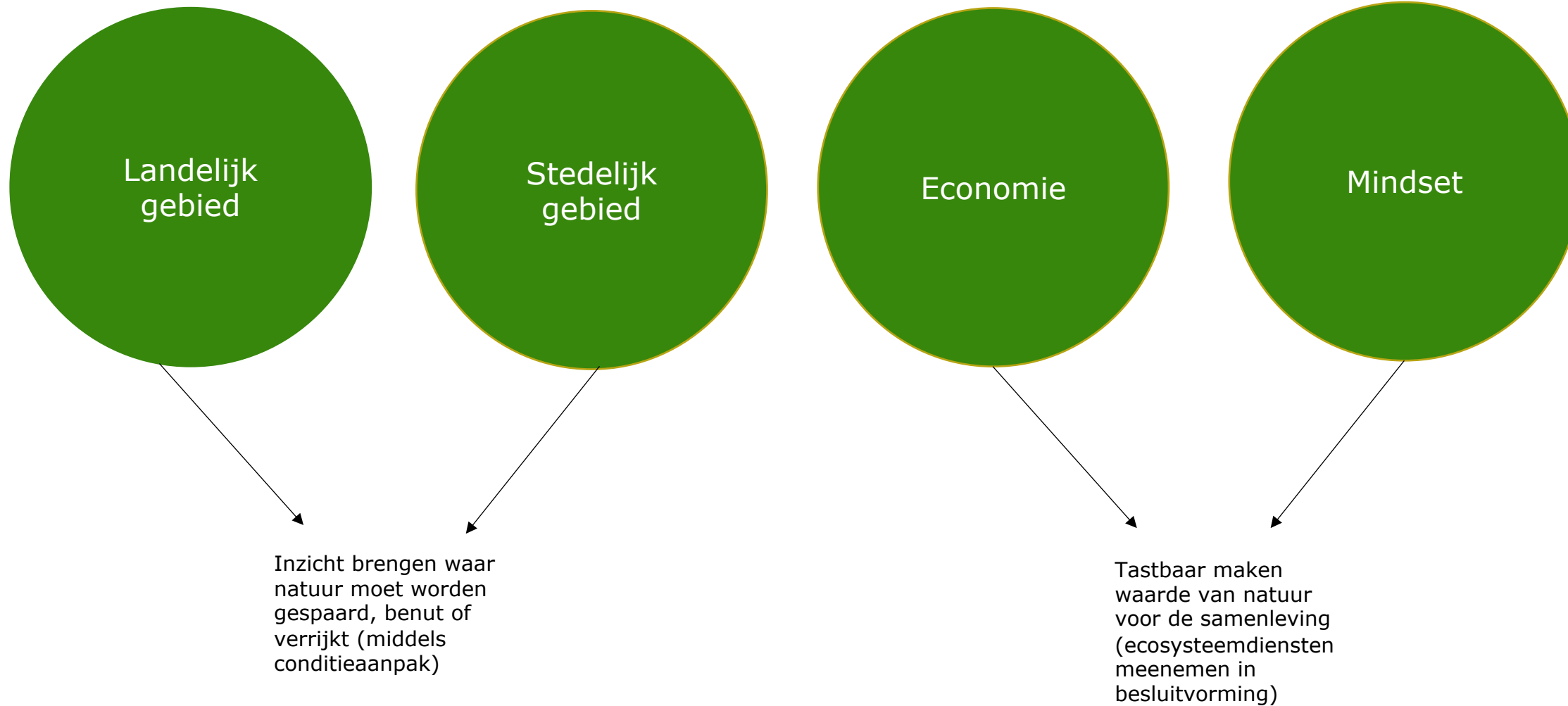
- › Van biodiversiteitsafname naar biodiversiteitsherstel door het realiseren van een basiskwaliteit natuur in heel Nederland
- › Natuur niet als hindermacht maar als kans
- › Verminderen ecologische voetafdruk
- › Integratie van natuur in onze woonwerk en leefomgevingen

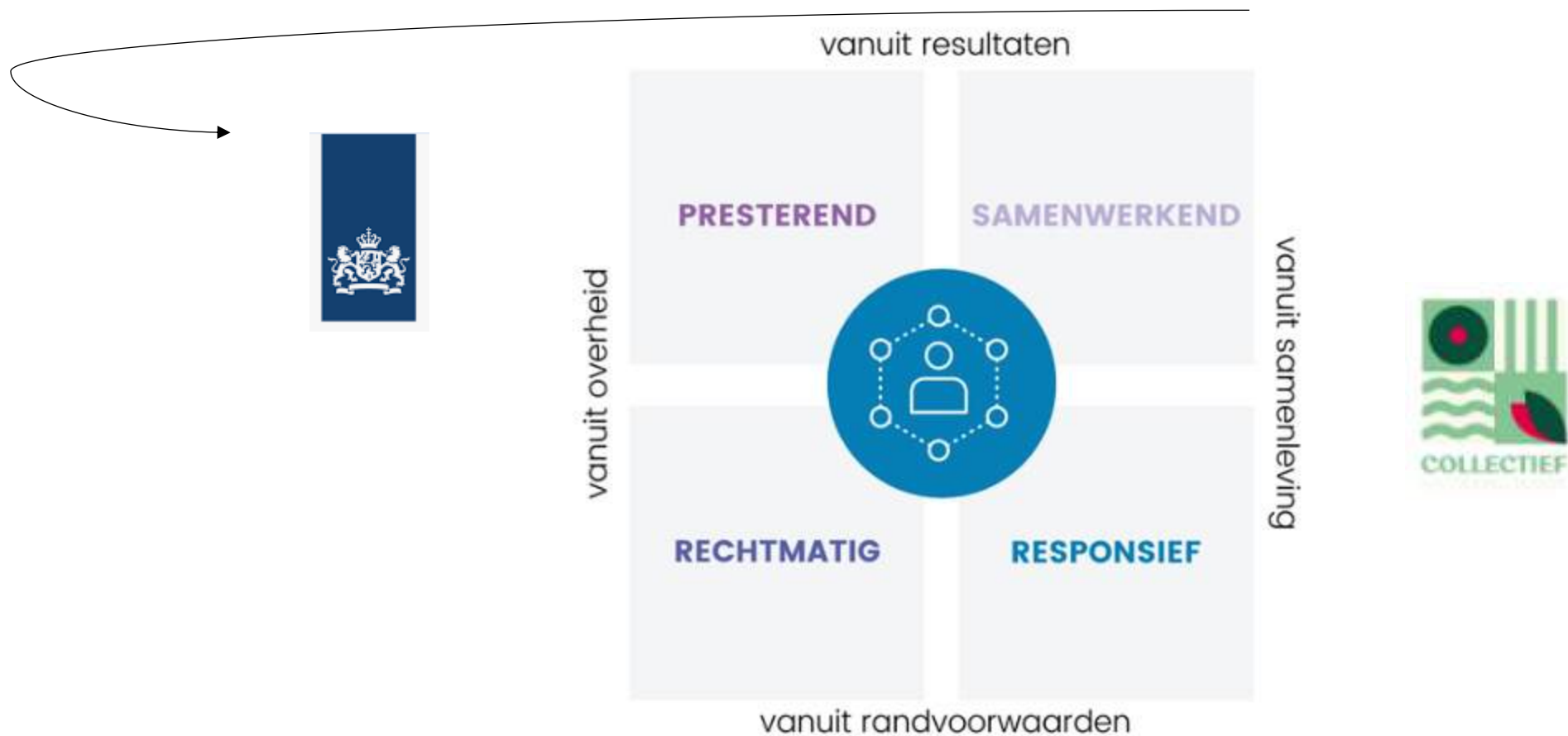

Aanpak: inzet op vier gebieden

Rol (Rijks) overheid in de transitieopgave

Thema's natuurinclusief

- › Groen in en om de stad
- › Basiskwaliteit Natuur
- › Collectief natuurinclusief
- › Verbinden landbouw&natuur
  - Groen- blauwe dooradering
  - Bijenstrategie
- › Klimaatadaptatie natuur
- › Bossenstrategie
- › Veenweide
- › Nationale parken

Inzoomen op

1. Basiskwaliteit Natuur
2. Groen in en om de stad
3. Groen-blauwe dooradering

Basiskwaliteit Natuur Benadering (conditieaanpak)

CONDITIE GROEPEN

MILIEU

Voorbeelden

- pH
- Bodem
- Waterstand
- Voedingsstoffen

INRICHTING

Voorbeelden

- Verbindingen
- Landschapselementen
- Braak leggen

BEHEER/GEBRUIK

Voorbeelden

- Maaien & afvoeren
- Heggen knippen

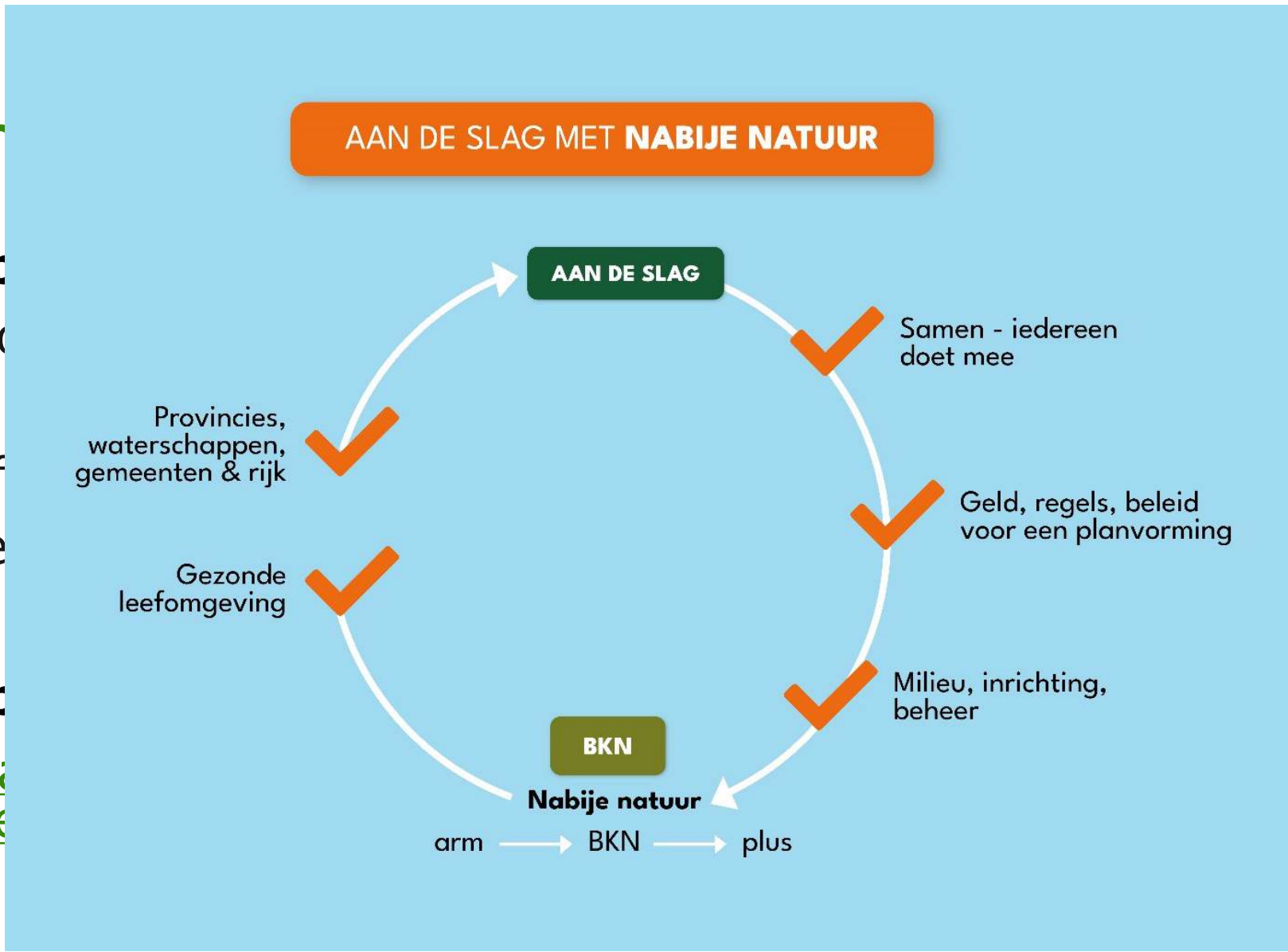
Nu aan

Stappenp

- beoor
- formu
- identif
- evalue

Stappenp

Toolbox B
all4biodive

lbox-

Groen-blaauwe dooradering

- › Groenblauwe dooradering (GBDA) is een **fijnmazig netwerk** van kleine houtige, kruidenrijke en blauwe **landschapselementen** in het **landelijk gebied**.
- › **Agroforestry** als inpassing GBDA op agrarisch bedrijf
- › GBDA gaat over **kwantiteit** en **kwaliteit** → handreiking definities (samenvoerbiodiversiteit.nl)
- › Belemmeringen in **omgevingsplannen** om bomen/struiken te planten → Zie handreiking belemmeringen (agroforestrynetwerk.nl)
  - Open landschap → Zie rapport open landschap
  - Archeologie

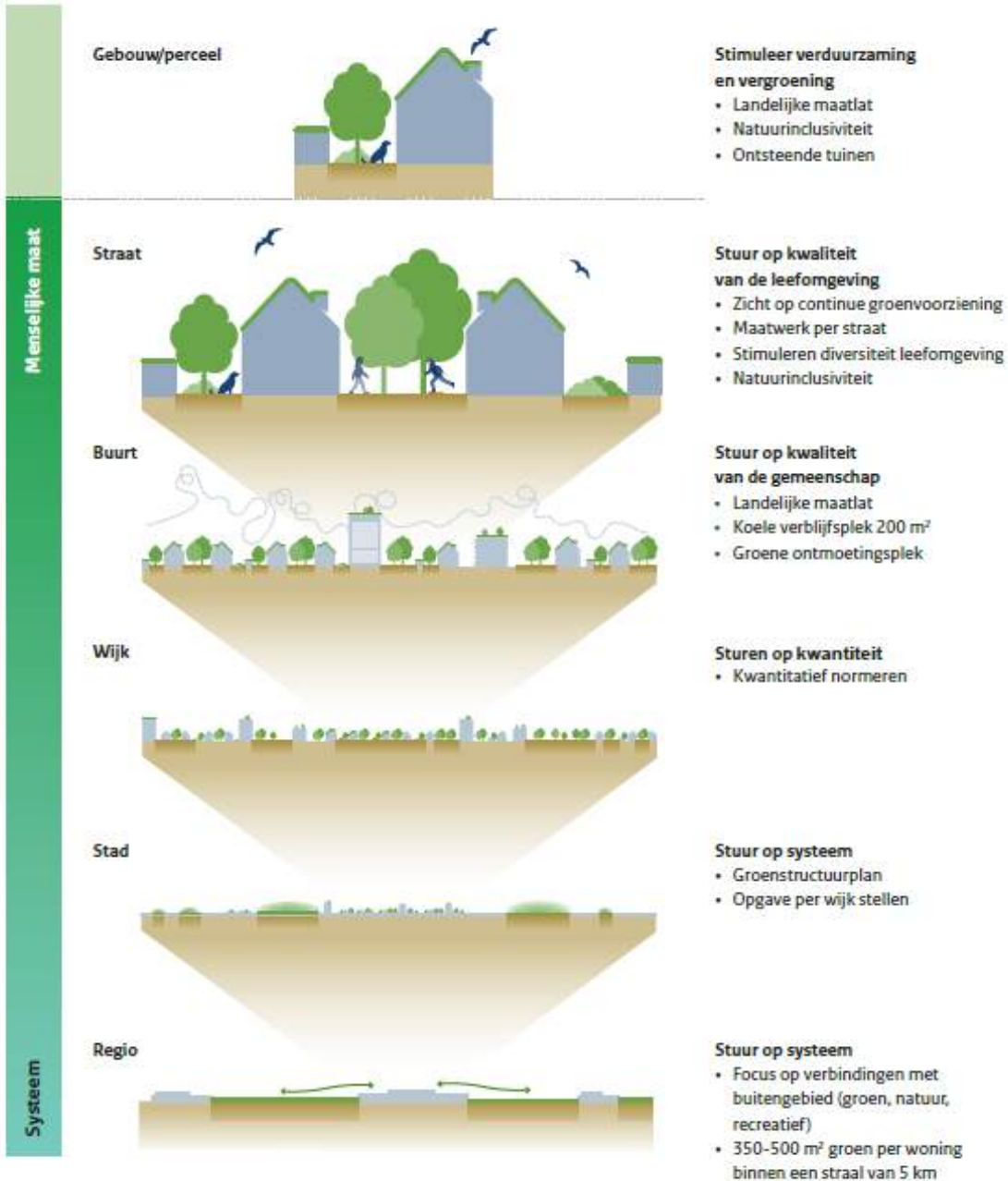

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Programmatische aanpak Groen in en om de Stad

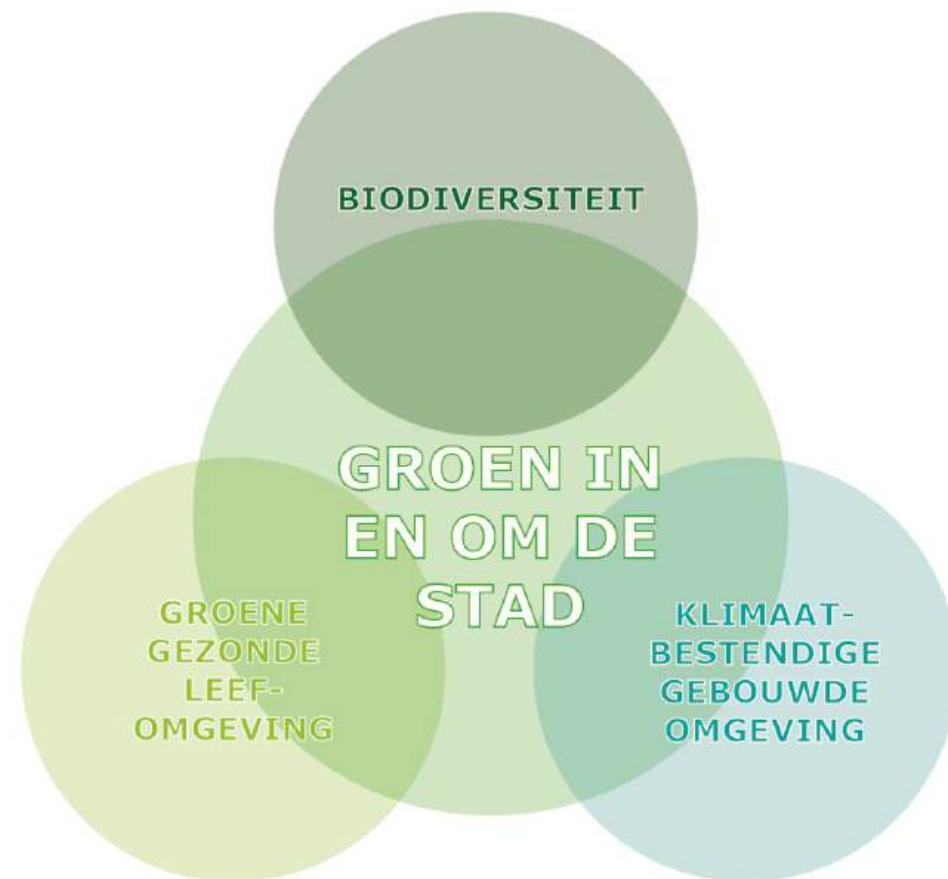

[Handreiking Groen in en om de Stad \(overheid.nl\)](https://overheid.nl)

Programmatische aanpak GIOS

- > Integrale opgave met meerdere doelen!
- > Conditieaanpak Basiskwaliteit is de basis
- > Interdepartementaal samenwerken: VRO en LVVN
Tweede lijn: IenW en VWS
- > Uitwerking art. 8 EU Natuurherstel Verordening
- > Doelen:
  - Betere borging GIOS in ruimtelijke plannen – Rijkssturing?
  - Duidelijker Rijksinzet
  - Organiseren middelen
  - Betere kennisdeling
- > Voortgangsbrief Groen in en om de stad d.d. 31 mei 2024
- > Samenhang met klimaatadaptatie (maatlat)

Vragen, opmerkingen en suggesties?

p.m.vandereerden@minInv.nl

06 1103 7502

MONIEK WIBIER

stadsecoloog gemeente Leidschendam - Voorburg

MERIJN SAMUELS

beleidsmedewerker groen en landschap
gemeente Leidschendam - Voorburg

Biodiversiteitsversterking in Leidschendam-Voorburg

***in de gemeente samen
radicaal vergroenen***

Stompwijk
gem. Leidschendam-Voorburg

Leidschendam
gem. Leidschendam-Voorburg

Voorburg
gem. Leidschendam-Voorburg

- Freizeitanlagen
- Grünanlagen

MÄSSSTAB	
1:1000	1:1000
1:2000	1:2000
1:5000	1:5000
1:10000	1:10000

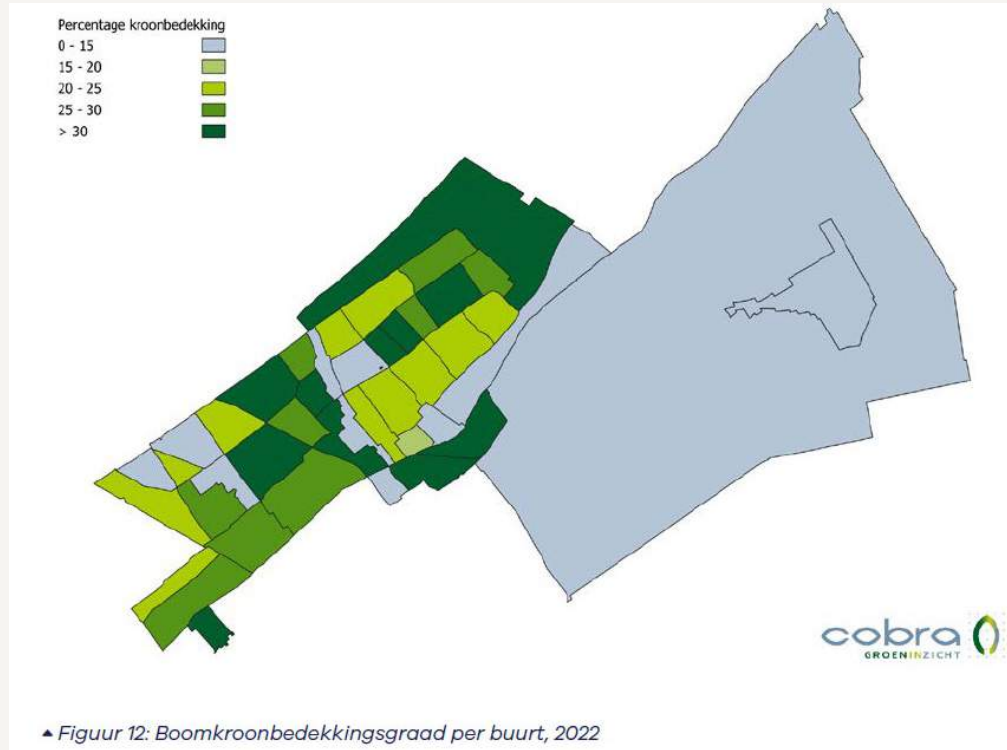

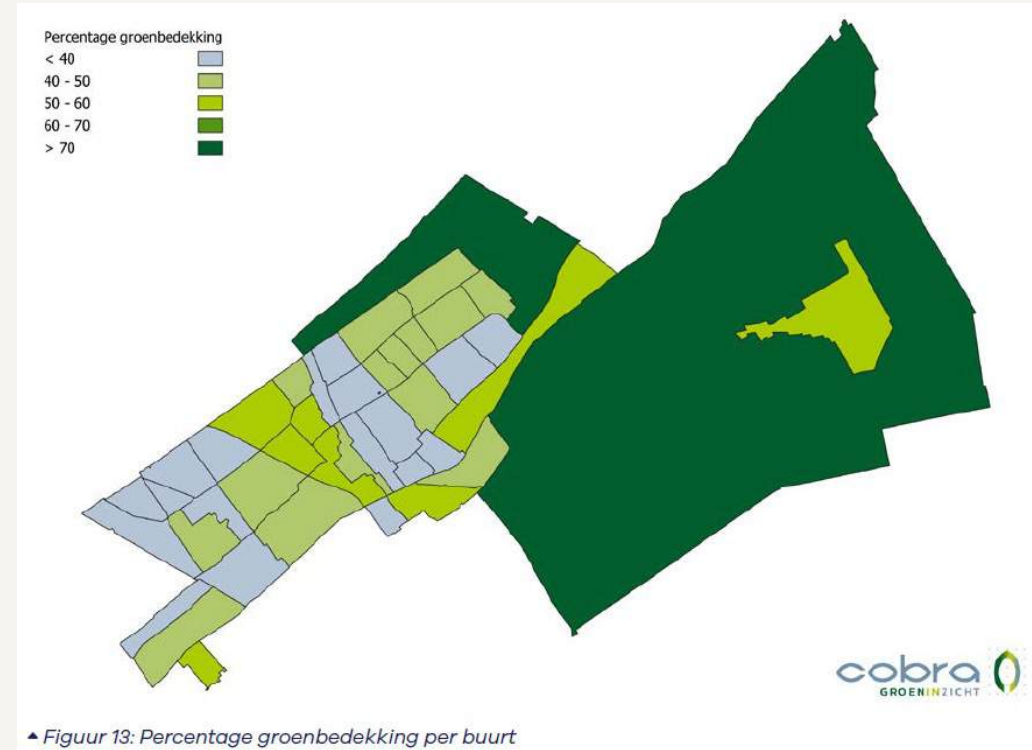

Uitkomsten groenonderzoeken

Boomkroonbedekking varieert sterk

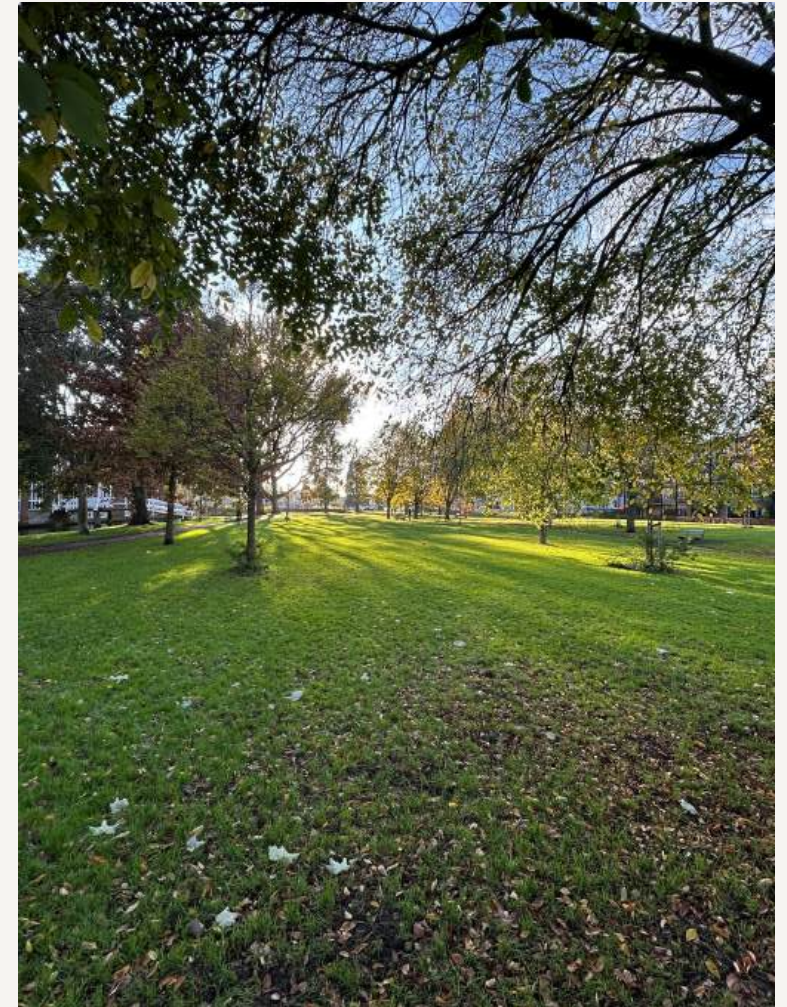

Grote verschillen groenbedekking per wijk

Uitkomsten groen (BKN) analyse per buurt

buurt	VERLICHOUDING IN KENNEDIJZEN								score
	1. struikgroen - inheemse soorten	2. buidervrij grasland	3. over - bloemrijke ruigte	4. rietover	5. struik lang vrider	6. waterplanten bij bodemwater	7. struiken, zoo omgevochten	8. bosparkgroen	
Bovenveen midden	0	-	0	0	0	-	0	-	0
Bovenveen noord	0	0	0	0	0	-	0	1	1
Bovenveen zuid	0	0	1	0	0	-	0	-	1
Essesteijn / Driewen	1	0	1	1	0	-	1	1	5
Essesteijn / Gaarden	1	0	1	1	1	-	1	1	6
Essesteijn / Tuinen	0	0	-	-	-	-	1	0	1
Essesteijn / Weiden	1	1	0	0	1	-	1	1	5
Kleinenbuurt	0	-	0	-	1	-	-	-	1
Nieuw Essesteijn / Zijdezijt	0	1	-	-	-	-	0	0	1
Park Leeuwenbergh	0	-	0	-	-	-	-	-	0
Sijtwende	0	0	0	0	0	-	0	0	0
Voorburg Midden midden	0	-	1	0	0	-	0	0	1
Voorburg Midden noord	0	0	0	0	0	-	0	1	1
Voorburg Midden zuid	0	0	1	0	1	-	0	1	3
Voorburg Noord noord	0	-	-	-	-	-	-	-	0
Voorburg Noord zuid	0	0	0	0	0	-	1	1	2
Voorburg Oud noord	0	0	1	0	0	-	0	-	1
Voorburg Oud zuid	0	0	0	-	-	-	0	1	1
Voorburg West noord	0	0	0	0	1	-	0	1	2
Voorburg West zuid	0	0	0	0	0	-	0	1	1
Amstelwijk	0	0	0	0	1	-	0	0	1
Damcentrum	0	0	0	-	-	-	0	-	0
Damsigt	0	0	0	0	0	-	1	1	2
De Heuvel noord	0	0	0	0	0	-	0	0	0
De Heuvel zuid	0	0	0	0	0	-	0	0	0
De Riehrink / Vuursatrazweg	0	0	0	0	0	-	0	1	1

- Veel uitheems groen
- Niet goed verbonden
- Te veel gras en bomen
- Te eenzijdig

Er is nog (veel) winst te behalen ....

Meer inheemse beplanting
toepassen

Verwijderen beschoeiing,
meer ruimte voor
oevervegetatie

Minder maaien en meer
struiken

FILMPJE .....

https://www.youtube.com/watch?v=JBD8AGEFWi4&ab_channel=GemeenteLeidschendam-Voorburg

Werk aan de winkel, radicaal vergroenen!!!

- GroenActiePlan: 1e lokale doorvertaling Agenda Natuurinclusief
- Verbinden van het groen
- Versterken van het groen
- (Extra) vergroenen van de openbare ruimte

2. Ambitie & opgaven

In lijn met het Kompas van de Leefomgeving en de bouwsteen Groene Woongemeente is de ambitie van het groenactieplan dat Leidschendam-Voorburg de komende jaren een zichtbaar groenere en meer biodiversere gemeente wordt. In het verlengde hiervan werkt het college ook aan een klimaatadaptieve gemeente en het verhogen van de gezondheid van onze burgers. In een groene omgeving blijkt immers uit onderzoek dat mensen minder stress ervaren, dat de sociale cohesie groter is, dat er minder kinderen met overgewicht zijn en dat mensen sneller herstellen van ziektes.

Ambitie: Leidschendam-Voorburg wordt de komende jaren een zichtbaar groenere, meer biodiversere en klimaatbestendige gemeente met aandacht voor de gezondheid van onze burgers.

De ambitie zetten we om in de volgende opgaven voor onze gemeente:

Zichtbaar groener

- We realiseren meer groen
- We verbeteren de kwaliteit van het bestaande groen
- We betrekken inwoners meer bij ons groen

Meer biodivers

We vergroten de biodiversiteit van bestaand groen
We verbinden het groen beter met elkaar en met het water (groen-blauwe structuren)
Bij beheer maken we een omslag van primair 'netheid' naar 'biodiversiteit'

Meer

stimuleren het gebruik van het groen
• verbeteren de toegankelijkheid van het groen
• faciliteren bewonersinitiatieven m.b.t. vergroening

Meer

• reduceren de lokale effecten van extreme neerslag
• beperken de effecten van langdurige droogte
• beperken de effecten van hittestress

13

lv.nl

Inbedding → Meeliften met projecten

Riolvervanging Voorburg-Noord noord

Vanuit KRW doelen: Samen met waterschappen realiseren natuurvriendelijke oevers

Impuls → extra middelen

- **Ontsteden openbare ruimte**
- **Aanplant extra bomen**
- **Oplossen ecologische knelpunten**

Inwoners → inspireren en subsidie

- **Subsidieregeling groene daken**
- **Stimuleren en faciliteren adoptiegroen, ontstening (tegeltaxi)**
- **Green Challenges, Lokaal Klimaatakkoord, initiatieven**
- **Ondersteunen stichtingen voor groen en duurzaamheid**

Beheer → omvormen naar meer ecologisch beheer en onderhoud

- Minder maaien
  - Gefaseerd maaien
  - Struiken snoeien na de bloei
  - Ander type aanplant
-
- Verandering van gedrag en gewenning: bij beheerders en inwoners
  - Vraagt om training, gesprek, communicatie

We zijn al goed op weg!

Aanbod

Groen doet goed

[Home](#) [Nieuws](#) [Gemeenten Utrecht](#) [Gemeenten Zuid-Holland](#) [Onderzoek](#) [Beleid](#) [Meer](#)

20 organisaties in Leidschendam- Voorburg tekenen Natuurmanifester

Groen doet goed | 18 oktober 2024

TON DE NIJS

projectleider Biodiversiteitplanner

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Biodiversiteitplanner

Ton de Nijs

Legenda:

 Natuurnetwerk Nederland

Doel

Biodiversiteitplanner wordt een tool om de ontwikkeling en herstel van biodiversiteit beter mee te nemen in de ontwikkeling en beheer van locaties en gebieden. Geeft 1^e advies over mogelijke maatregelen of vervolgstappen.

- **Focus**

- Gemeenten, adviesbureaus en hun werkproces
- Terrestrische systemen: urbaan, ruraal, niet N2000

- **Waarom?**

- Beschikbare data, kennis & informatie praktisch toepasbaar maken
- Heel veel kleine gemeenten hebben geen ecoloog in dienst
- Er is een tekort aan ecologen

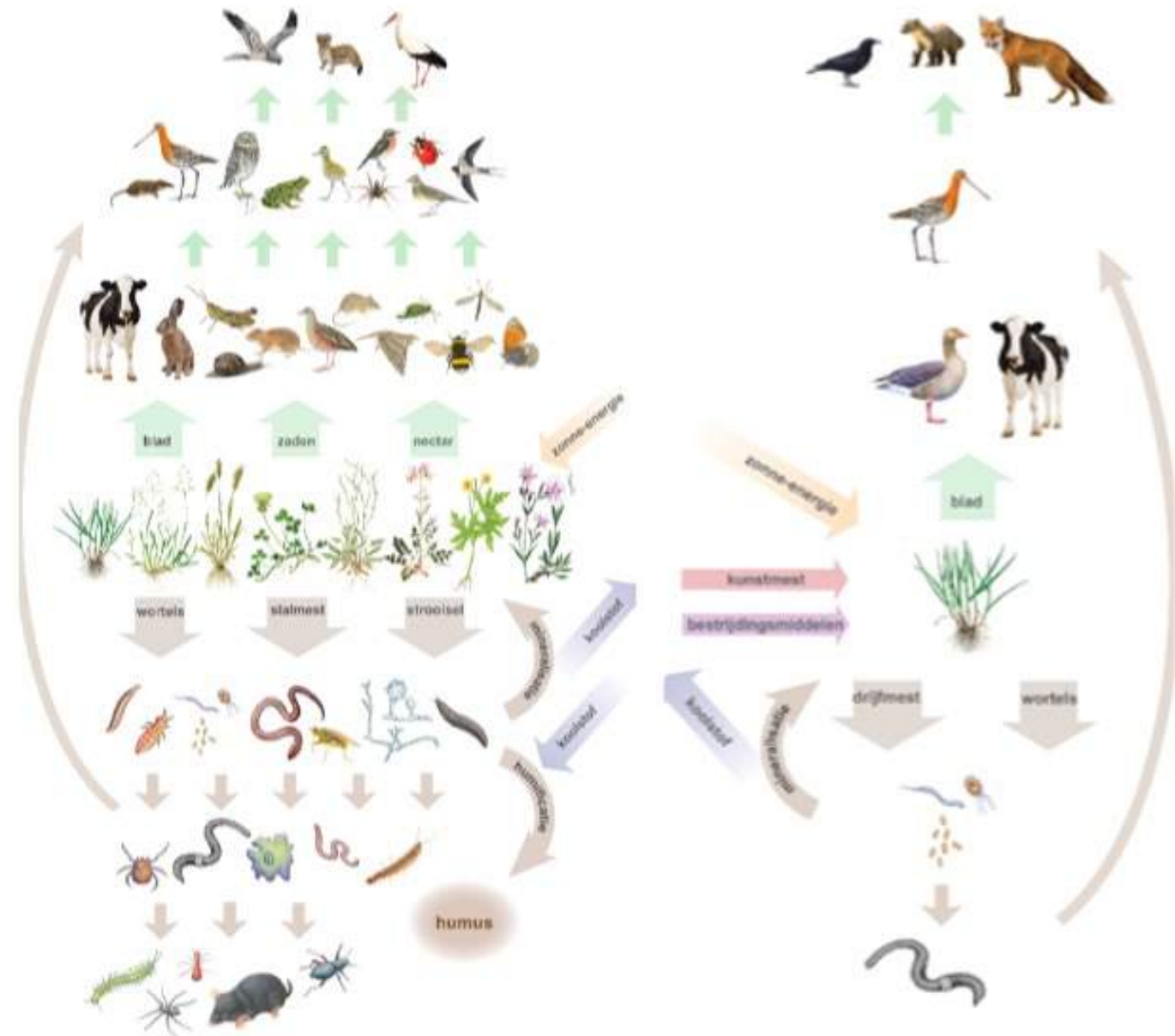

Veenweide

Conditie: 6V's

- Voedsel
- Vocht
- Veiligheid
- Verbinding
- Voortplanting
- Variatie

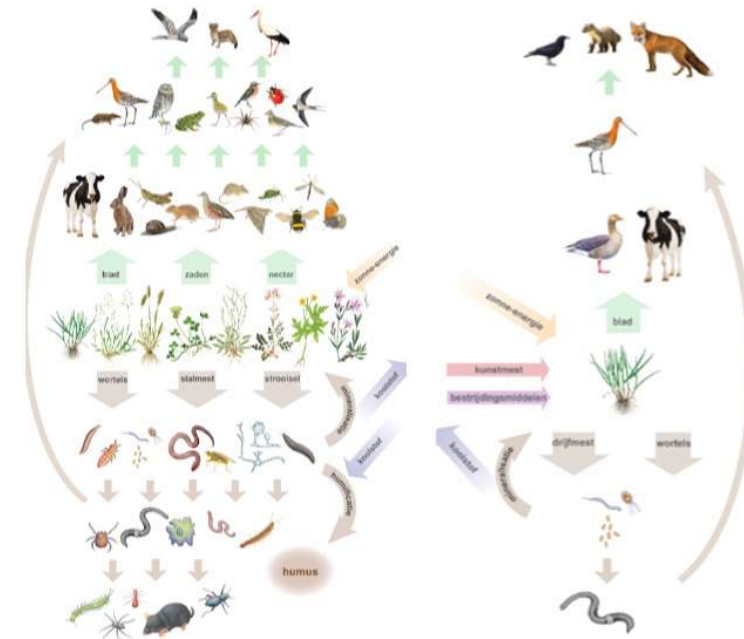

Veenweide

Conditie: 6V's

- Voedsel
- Vocht
- Veiligheid
- Verbinding
- Voortplanting
- Variatie

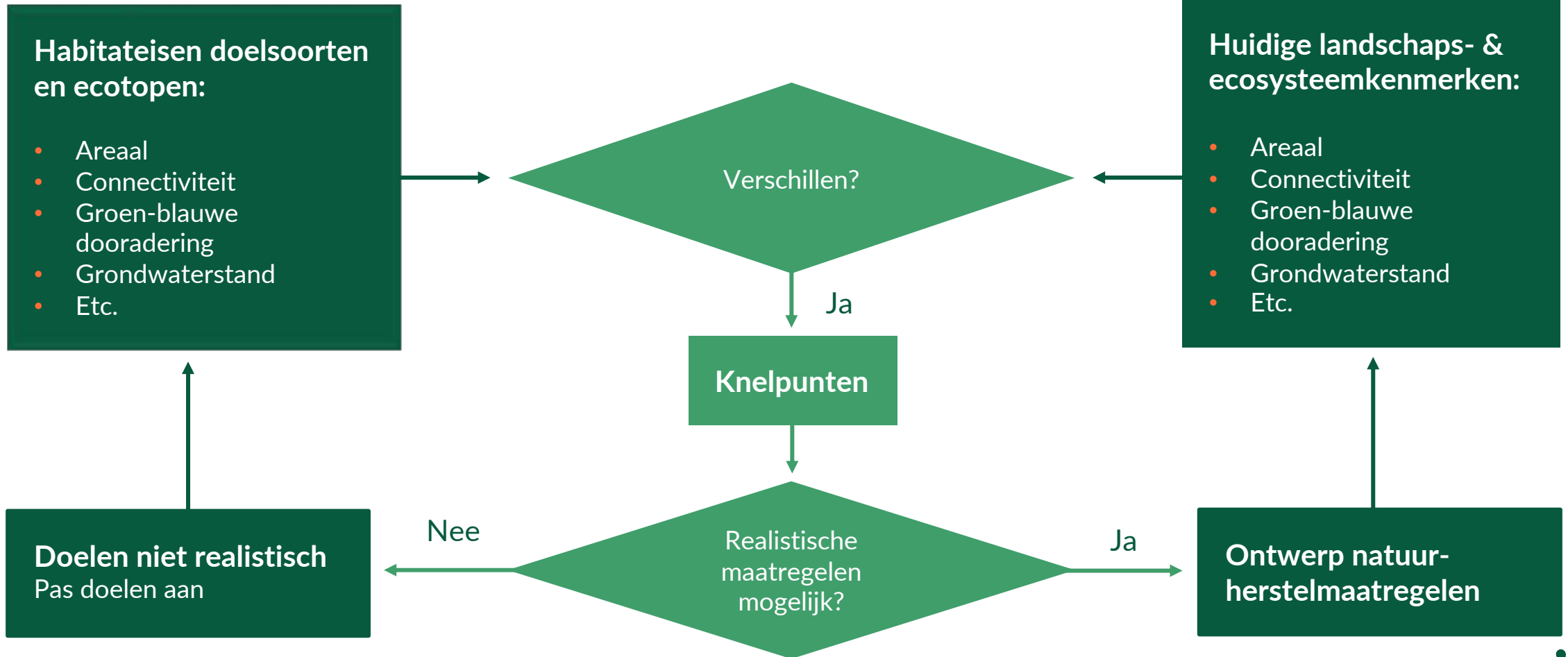

Kenmerk	Schaal	Soortenarm	Soortenrijk
Zichtbare openheid	Landschap	260-400 ha	510-580 ha
Waterstand onder maaiveld	Inrichting	-56 cm	-45 cm
Singels en bomenrij	Inrichting	0.4-0.56 km/100 ha	0.11-0.12 km/100 ha
Agrarisch natuurbeheer: Laat maaien	Beheer	4.4%	10.9%

Beslismodel

Doelen Basiskwaliteit Natuur

BIODIVERSITEITSHERSTEL

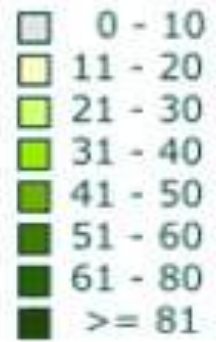

Beschermde soorten

Legenda:

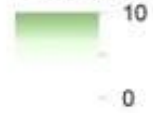

Natuurkennis

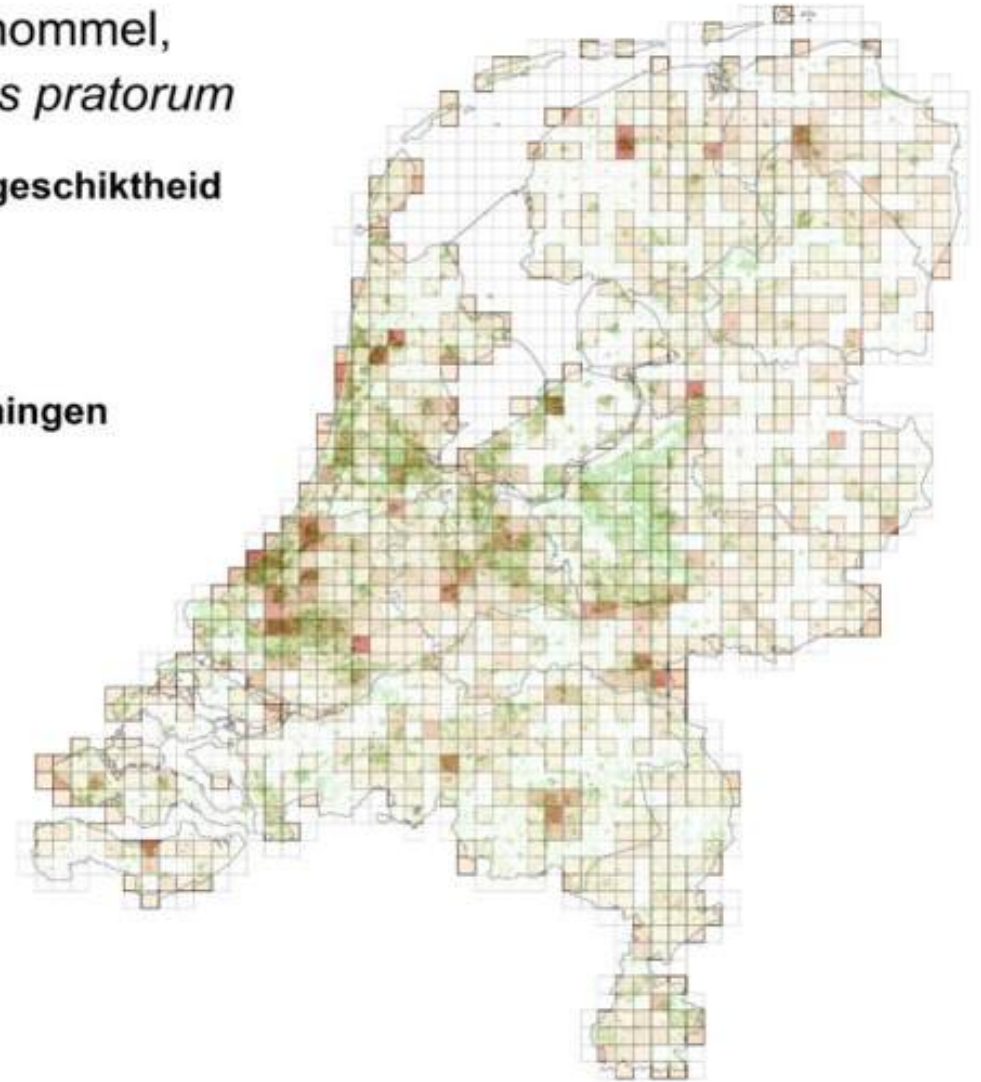
- Nationale Database Flora & Fauna
- Kansencarten soorten
- Habitatkaarten
- Conditiekaarten
- Database ecologische vereisten
- Expertise soortenorganisaties
- Maatregelen database
- Etc.

Weidehommel,
Bombus pratorum

Gebiedsgeschiktheid

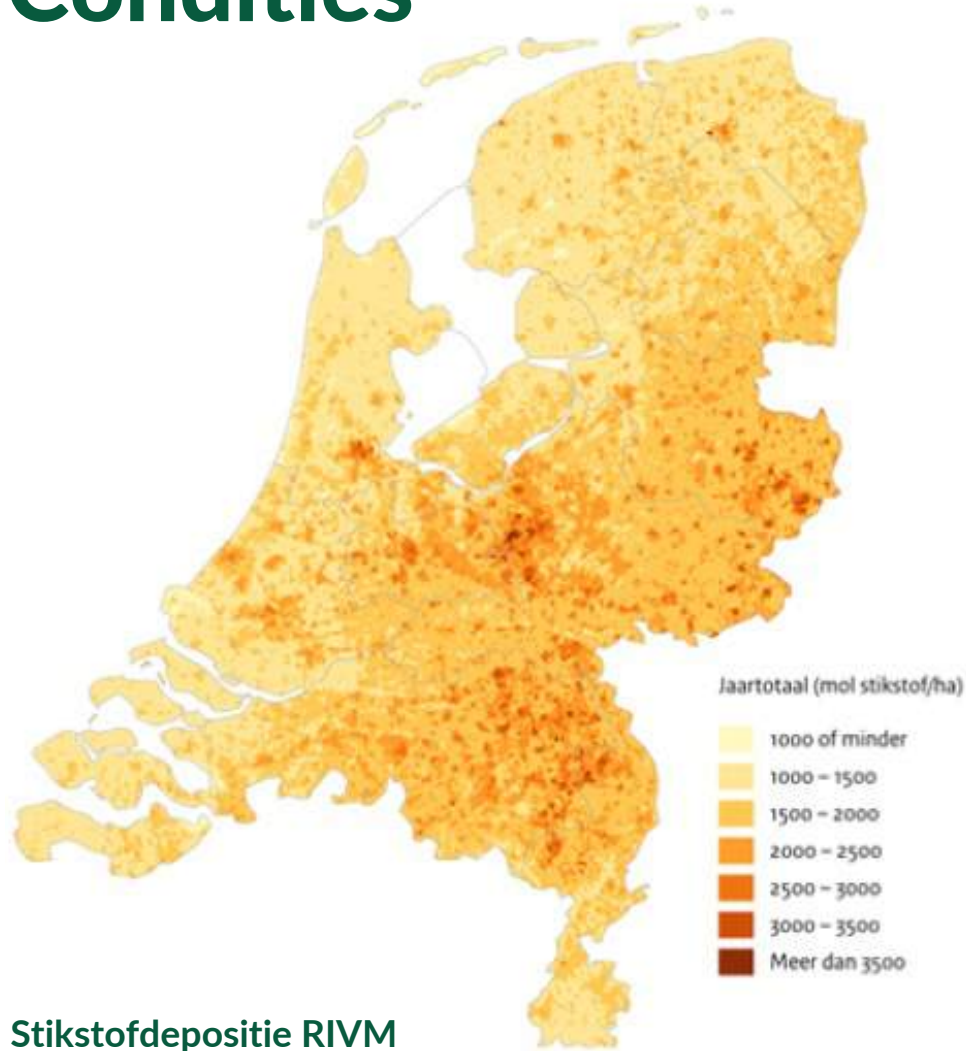
Waarnemingen

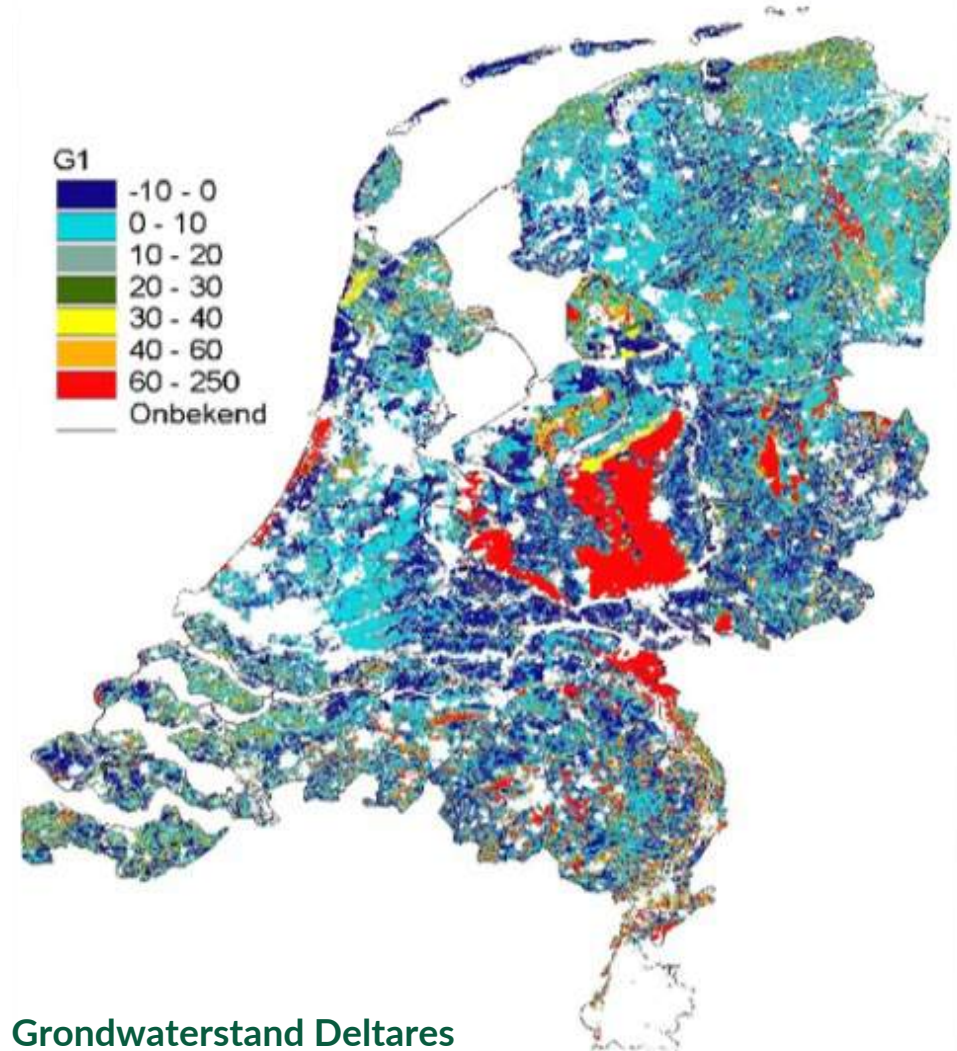

Conditie

Stikstofdepositie RIVM

Grondwaterstand Deltares

Infranatuur- maatregelen

Wat zijn veelbelovende
acties voor biodiversiteit?

Biodiversiteitscore

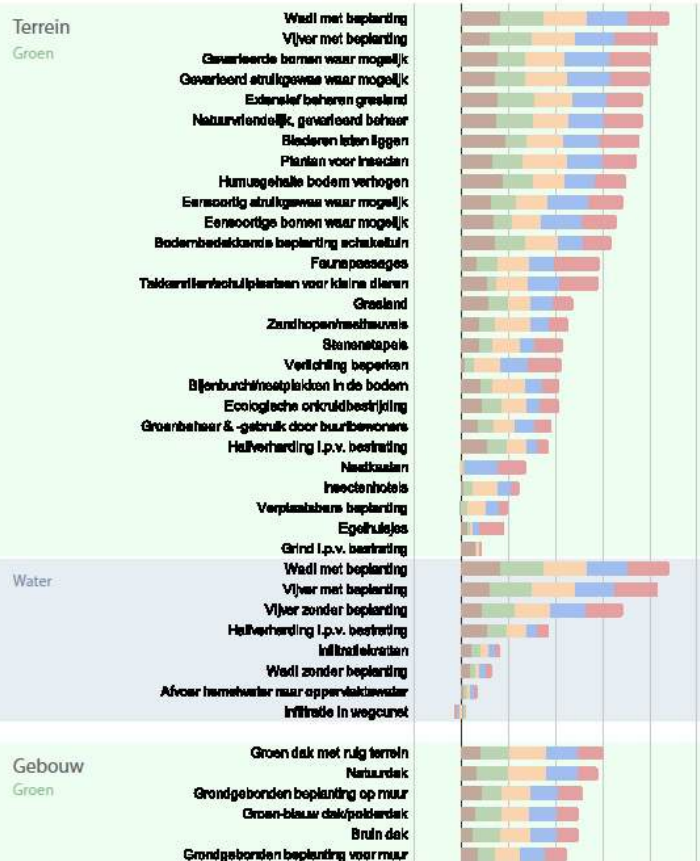
+2 = grote positieve invloed
+1 = enige positieve invloed
0 = geen invloed
-1 = enige negatieve invloed
-2 = grote negatieve invloed

■ bodemleven ■ flora ■ insecten bovengronds
■ vogels ■ andere groepen (fauna, etc.)

Biodiversiteitscore opgeteld

-2 0 2 4 8 8 10

Voorbeelden van maatregelen

Bomen plaatsen waar mogelijk

- inheemse boomsoorten hebben veel meer relaties met andere organismen dan exoten
- let op schaduwwerking voor andere planten
- een gemengde vegetatie van bomen, struiken en gras draagt het meest bij

Extensief beheer grasland

- biedt veel mogelijkheden voor de natuur
- gefaseerd maaien: niet alles in één keer
- verschravingsbeheer brengt diversiteit
- extensief beheer is altijd beter dan intensief beheer

Zandhopen/nestheuvels

- voegt habitat toe voor verschillende soorten
- goed voor bijen die in grond nestelen: 70% van de wilde bijensoorten
- het effect is afhankelijk van vegetatie en voedsel in de omgeving

Foto: Menno Reemer

Bodembedekkende beplanting schakeltuin

- goed voor het bodemleven
- planten vormen de basis: als die goed is, volgt de rest vanzelf
- meer oppervlakte = meer impact

Wadi met beplanting

- rivierdal met oever- en pioniervegetatie, (water)insecten, amfibieën en vogels
- belangrijk: het beheer en overgang in beplanting
- goed voor variëteit in het landschap

Halfverharding i.p.v. bestrating

- goed voor het bodemleven en kruiden/stoeplantjes
- gebruik een soort halfverharding dat goed doordringbaar is
- hoe minder verharding, hoe beter

Natuurdak

- de inrichting sluit aan bij de ecologische omgeving
- het minimale streven bij dakvergroening voor biodiversiteit
- een dikker substraat geeft meer diversiteit
- de grootte, hoogte en indeling zijn belangrijk

Bruin dak

- het substraatoppervlak wordt overgelaten aan zelfbegroeiing
- laat de vegetatie opbouwen, geef de zelfbegroeiing de tijd
- ruig terrein geeft een plus: gebruik structuren als dood hout en stenen

Groene gevel

- let op dat de focus niet alleen op decoratie ligt: een kunstmatige selectie van planten zal biodiversiteit in de weg zitten
- kan voedsel leveren: nectar, stuifmeel, bessen en vruchten

Groen-blauw dak/polderdak

- groendak met extra waterberging
- polderdak: water kan hergebruikt, bewaard of afgevoerd worden
- idealiter verschillende daken aanleggen: variatie in landschapstypen

Struikgewas als hekwerk

- bijvoorbeeld heesters

Hagen als hekwerk

- hagen vormen

De tool die herstel van biodiversiteit ondersteunt

1. Waar ligt het gebied?
2. Welke natuurdoelen gelden daar?
3. Welke (relevante) soorten komen er voor?
4. Welke soorten zijn kansrijk?
5. Wat zijn de huidige condities in het gebied?
6. Wat gaat er gebeuren in het gebied: woningen, weg, recreatie?
7. Wat zijn de lokale ambities t.a.v. natuur en biodiversiteit?
8. Welke biodiversiteitsmaatregelen kunnen er genomen worden?

Inspiratie

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Fusce eu hendrerit tortor. Fusce tristique commodo risus non dapibus. Aenean luctus id metus vitae volutpated tincidunt at.

- > Voedselbos Emmeloord
- > Daktuin van Circl op de Zuidas in Amsterdam
- > Living lab natuurinclusieve landbouw in Zuid-Holland

Meer inspiratie

Actueel

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Fusce eu hendrerit tortor. Fusce tristique commodo risus non dapibus. Aenean luctus id metus vitae volutpated tincidunt at.

- > Uitbreiding stedelijke landschapstypen
- > Maatregelen BKN drempels afgerond

Alle nieuwsberichten

Maatregelen

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Fusce eu hendrerit tortor. Fusce tristique commodo risus non dapibus. Aenean luctus id metus vitae volutpated tincidunt at.

Magna sit amet luctus. Sed porttitor ac neque sit amet tincidunt. Curabitur in congue eros. Morbi vulputate consequat metus at tristique.

Overzicht van maatregelen

Aan de slag

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Fusce eu hendrerit tortor. Fusce tristique commodo risus non dapibus. Aenean luctus id metus vitae volutpated tincidunt at.

Magna sit amet luctus. Sed porttitor ac neque sit amet tincidunt. Curabitur in congue eros. Morbi vulputate consequat metus at tristique.

Kies een locatie en bekijk de tips

biodiversiteit planner

Home > Aan de slag

Wijk Industriekwartier

Activiteiten

Analyse en advies

Conditie Soorten Maatregelen

Kies een conditie voor meer informatie en de
bijbehorende kaartlagen.

Inrichting Milieu Beheer

Oppervlakte groen

Oppervlaktewater

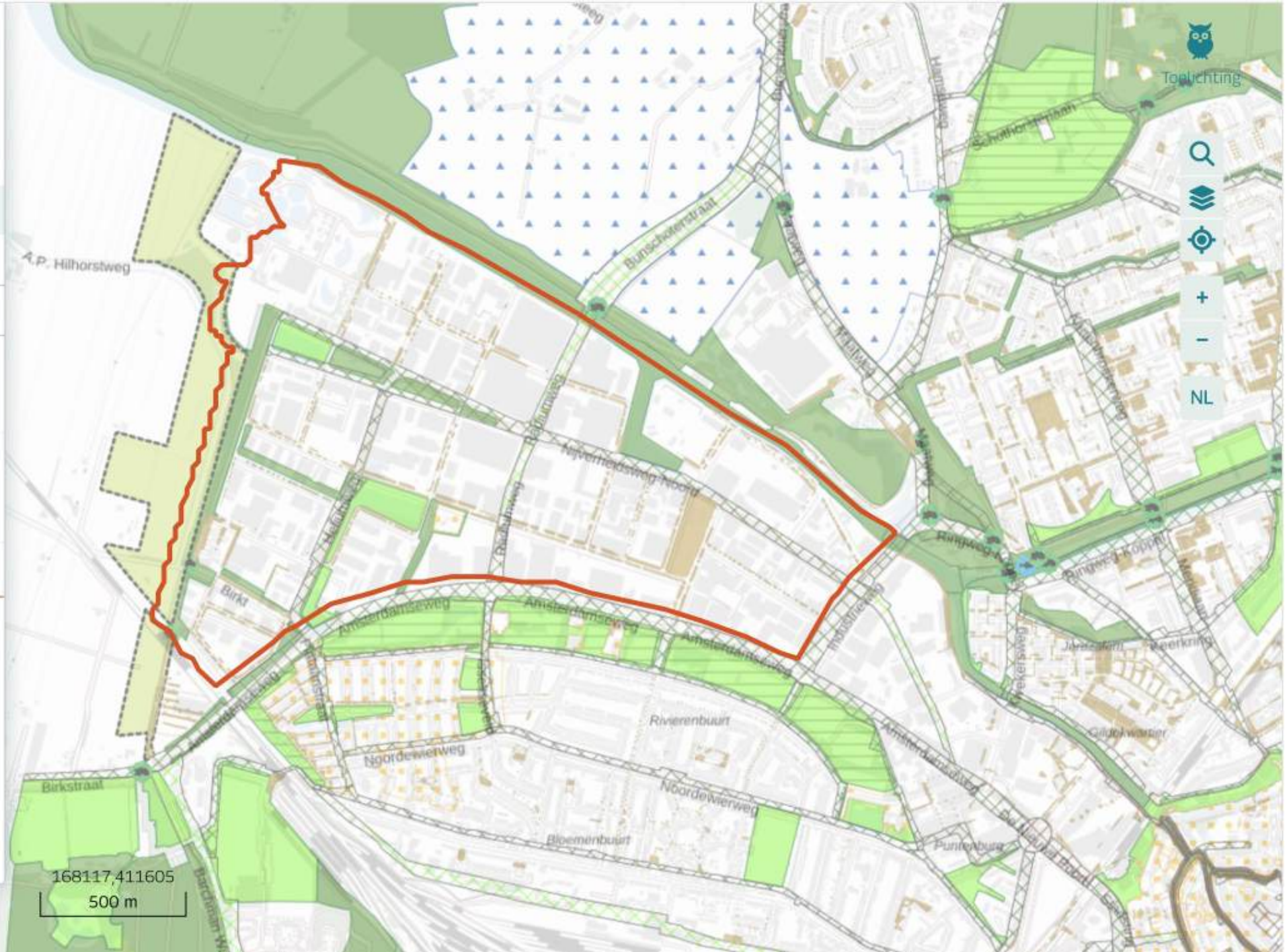
Gelaagdheid vegetatie

Connectiviteit van
groen

Inheemse beplanting

Wis alles

Bewaar

168117,411605

500 m

Consortium

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

RAVON

Vertema Advies

Planbureau voor de Leefomgeving

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Vragen?

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
Ton de Nijs – Projectcoördinator

Telefoon: 088 689 8989
E-mail: info@rivm.nl

Bezoekadres
Antonie van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven

Correspondentieadres
Postbus 1
3720 BA Bilthoven

PROGRAMMA

13:15 - 14:30	Plenaire opening
14:30 - 14:40	<i>Korte pauze</i>
14:40 - 15:35	Ronde 1 verdiepingssessies
15:35 - 16:05	<i>Pauze</i>
16:05 - 17.00	Ronde 2 verdiepingssessies
17:00 - 17.15	Plenaire afsluiting
17:15 - 18:00	<i>Borrel</i>

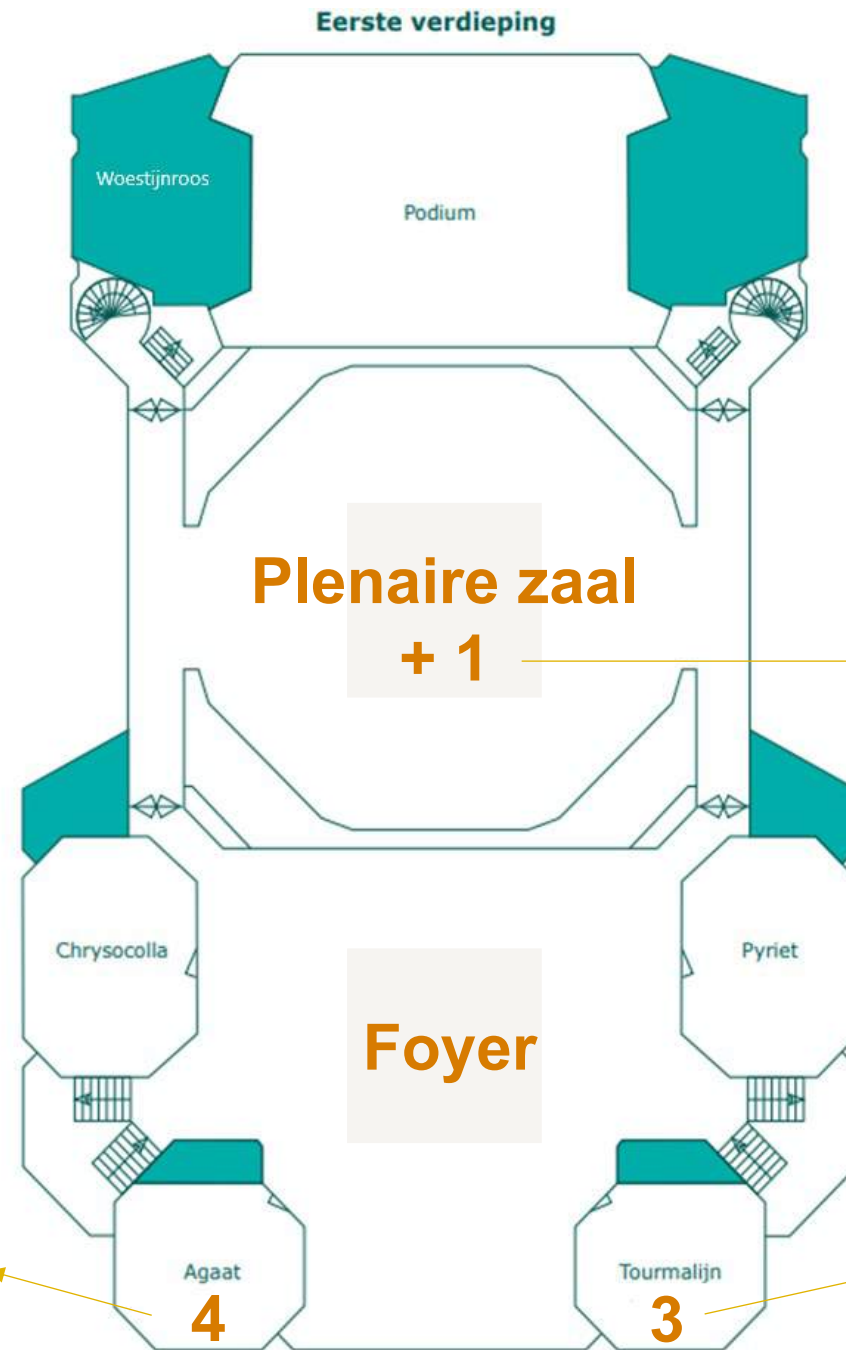

VERDIEPINGSSSESSIES RONDE 1 & 2

	Naam	Zaal	Locatie
1	Vergroenen? Verkleuren! Ecologisch bermbeheer in de praktijk.	Ionazaal	1e verdieping (= plenaire zaal)
2	Hoe kunnen gemeenten natuurdata uit de NDFF gebruiken?	Opaal	Begane grond
3	Hoe waarborg je gezondheid voor burgers met natuur?	Tourmalijn	1e verdieping
4	Meer biodiversiteit in je gemeente door vrijwilligers	Agaat	1e verdieping
5	Groen-Blauw Verbindt: samenwerken aan een regionale groenblauw raamwerk in stedelijk gebied	Grote Tuinzaal	Buitenom, rechts
6	Biodiversiteitsherstel begint bij de basis: de bodem	Amethyst	begane grond

1^E VERDIEPING

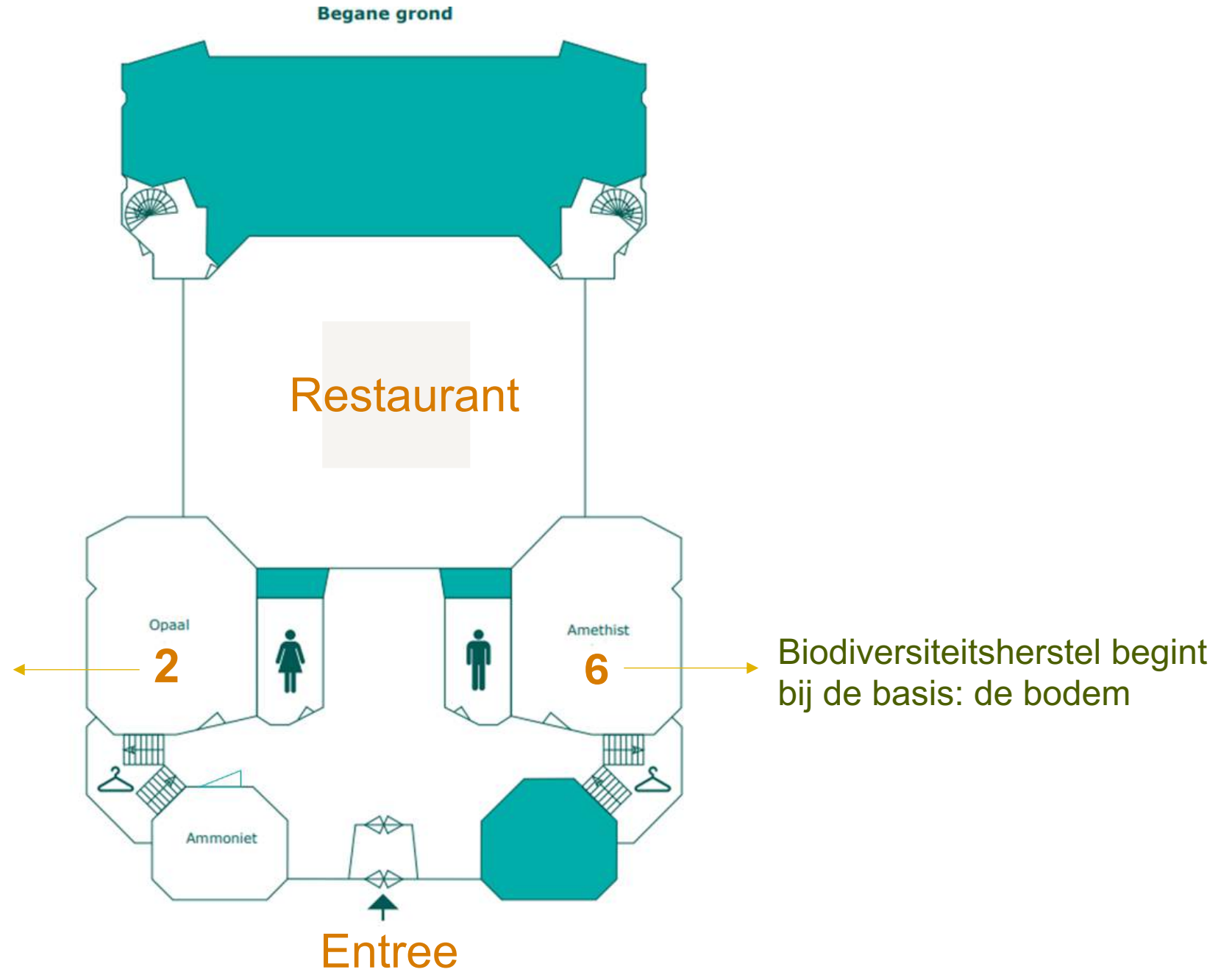
Vergroenen? Verkleuren!
Ecologisch bermbeheer in de praktijk

Meer biodiversiteit in je gemeente door vrijwilligers

Hoe waarborg je gezondheid voor burgers met natuur?

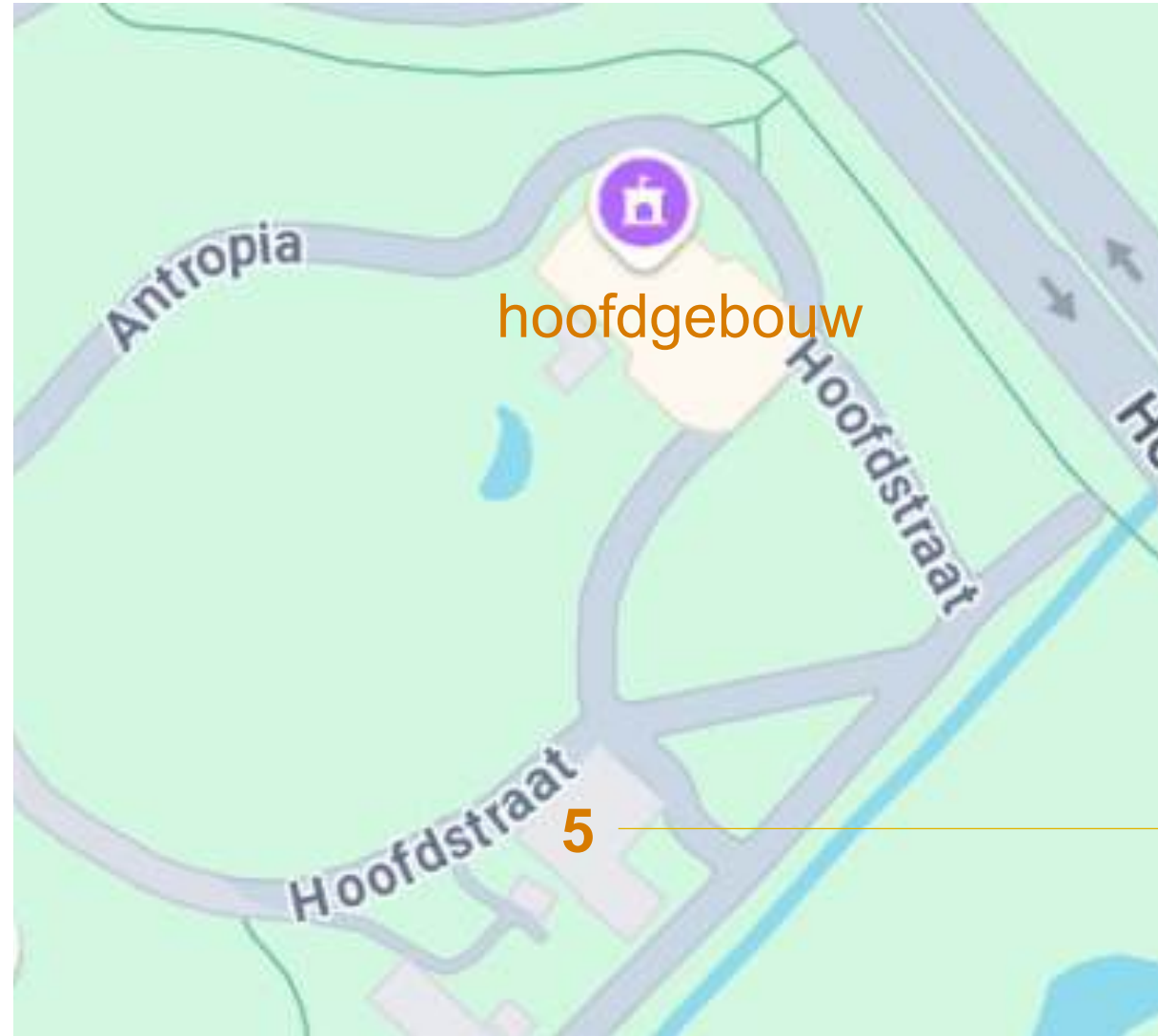

BEGANE GROND

BUITENOM

Grote Tuinzaal
5 min lopen

Groen-Blauw Verbindt:
samenwerken aan een
regionale groenblauw
raamwerk in stedelijk
gebied

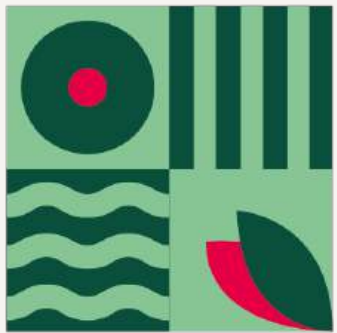

VERDIEPINGSSSESSIES RONDE 1 & 2

	Naam	Zaal	Locatie
1	Vergroenen? Verkleuren! Ecologisch bermbeheer in de praktijk.	Ionazaal	1e verdieping (= plenaire zaal)
2	Hoe kunnen gemeenten natuurdata uit de NDFF gebruiken?	Opaal	Begane grond
3	Hoe waarborg je gezondheid voor burgers met natuur?	Tourmalijn	1e verdieping
4	Meer biodiversiteit in je gemeente door vrijwilligers	Agaat	1e verdieping
5	Groen-Blauw Verbindt: samenwerken aan een regionale groenblauw raamwerk in stedelijk gebied	Grote Tuinzaal	Buitenom, rechts
6	Biodiversiteitsherstel begint bij de basis: de bodem	Amethyst	begane grond

BIODIVERSITEIT IN JE GEMEENTE

COLLECTIEF
NATUURINCLUSIEF

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

WELKOM TERUG

COLLECTIEF
NATUURINCLUSIEF

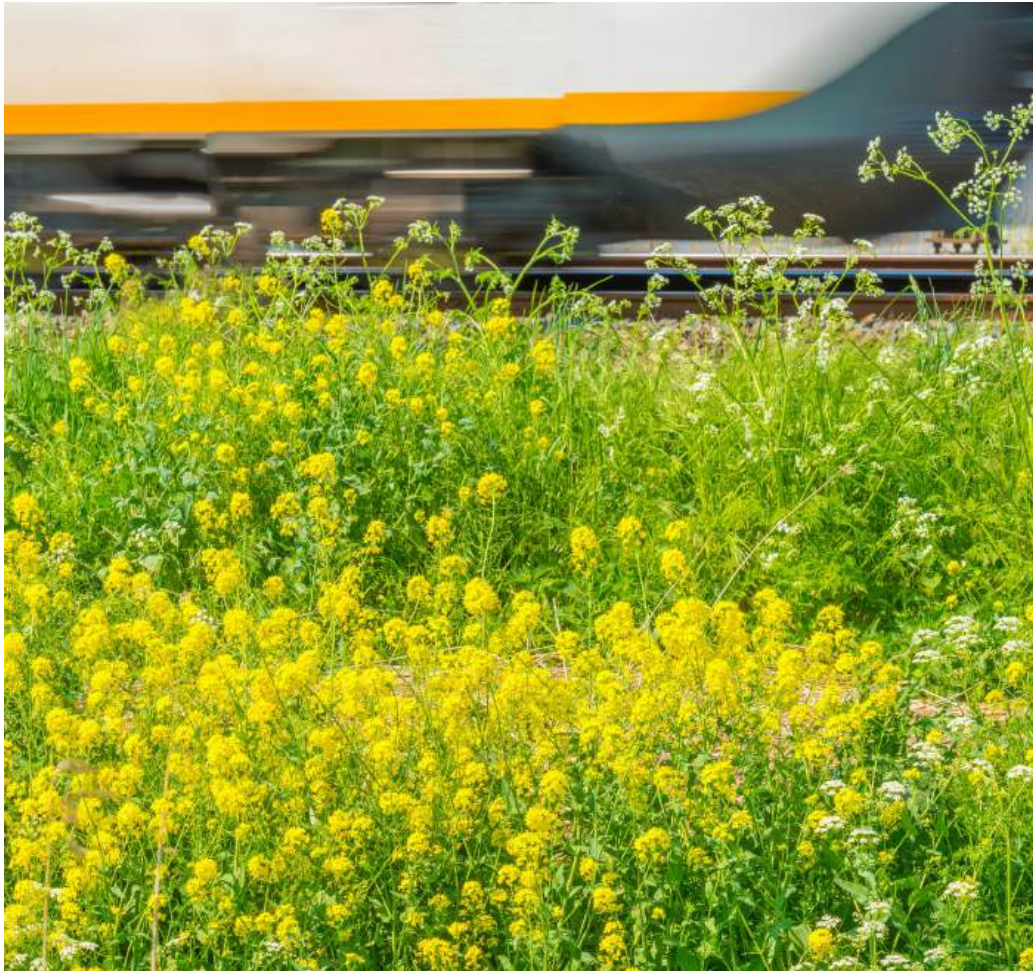
SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

PLENAIRE AFSLUITING - SAMENVATTEND

1	Vergroenen? Verkleuren! Ecologisch bermbeheer in de praktijk.	Cato van Houten (De Vlinderstichting), Ineke Wesseling (gemeente Arnhem)
2	Hoe kunnen gemeenten natuurdata uit de NDFF gebruiken?	Erik Lam (gemeente Deventer) Dries Oomen (Nationale Databank Flora en Fauna)
3	Hoe waarborg je gezondheid voor burgers met natuur?	Victor Beumer (Collectief Natuurinclusief) Annette Postma (Alles Is Gezondheid)
4	Meer biodiversiteit in je gemeente door vrijwilligers	Kars Veling en Frank Velthuisen (Groene Bondgenoten), Bert Vos (gemeente Rotterdam)
5	Groen-Blauw Verbindt: samenwerken aan een regionale groenblauw raamwerk in stedelijk gebied	Sacha Maarschall en Veronique Loeffen (gemeente Leiden) en Essi Laine (gemeente Oegstgeest)
6	Biodiversiteitsherstel begint bij de basis: de bodem	Arnold van den Burg (Zoological Museum Netherlands), Liesbeth Hunink en Renee Baris (Gemeente Ede)

VERVOLG

- En nu verder aan de slag voor natuurinclusieve gemeenten!
- Verslag en presentaties van deze bijeenkomst sturen we u binnenkort
- Ook binnenkort: meer info Koplopersnetwerk en de Handreiking Natuurinclusieve gemeenten
- Blijf op de hoogte via Deltaplan Biodiversiteitsherstel en Collectief Natuurinclusief (website, nieuwsbrief, LinkedIn)

www.samenvoorbiodiversiteit.nl

www.collectiefnatuurinclusief.nl

BEDANKT VOOR JE KOMST!

BIODIVERSITEIT IN JE GEMEENTE

COLLECTIEF
NATUURINCLUSIEF

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT